

[Pradžia](#) > ... > [Kreipimasis į Teismą](#) > [Kur Ir Kaip](#) > [Kurios Šalies Įstatymai Taikomi?](#) > Scotland

Kurios šalies įstatymai taikomi?

Škotija

Turinį pateikė



European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Teisės šaltiniai

1.1 Nacionalinė teisė

Škotija turi atskirą, kitokią, „mišrią“ teisės sistemą. Šiai taikytinos teisės sričiai ypač daug įtakos padarė žemyno teisinės sistemos ir bendroji teisė. Škotija yra atskira Jungtinės Karalystės jurisdikcija, tad reikalingos normos dėl teisės aktų kolizijos, pagal kurias būtų sprendžiamos Jungtinės Karalystės vidaus bylos ir tikrai tarptautinės bylos. Paprastai, kai Jungtinė Karalystė prisijungia prie tarptautinio akto, kuriame yra įtvirtintos ir teisės normos dėl teisės kolizijos, turi būti priimtas sprendimas tas taisyklės taikyti ir sprendžiant Jungtinės Karalystės viduje iškilusius kolizijos atvejus, nors paprastai prievolės tai daryti nėra. Pagal Škotijos teisę pripažįstama, kad ši sritis yra tarptautinė privatinė teisė, privatinė tarptautinė teisė arba teisės normos dėl teisės kolizijos.

Kaip Anglijoje ir Velse, daugelis teisės normų kyla iš tiesiogiai taikytinų ES reglamentų. Civilinėms ir komercinėms byloms taikomi šie teisės aktai: Reglamentas Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės („Roma I“) ir Reglamentas Nr. 864/2007 dėl nesutartinės prievolės taikytinos teisės („Roma II“). 1990 m. Sutarčių (Taikytinos teisės) įstatymas (kuriuo įgyvendinama 1980 m. Romos konvencija) tebetaikomas sutartims, sudarytoms iki 2009 m. gruodžio 17 d. (nuo tos dienos sudarytoms sutartims taikomas reglamentas „Roma I“). 1995 m. Tarptautinės privatinės teisės aktas (įvairios nuostatos) taikomas tik tais atvejais, kurie nepatenka į reglamento „Roma II“ taikymo sritį (reglamentas taikomas tais atvejais, kai žala buvo padaryta po 2009 m. sausio 11 d.).

Kitose srityse paprastai yra taikoma bendroji teisė. Škotijoje šeimos teisės šaltiniais laikoma bendroji teisė; įstatymas (dažnai jis būna pagrįstas Škotijos teisės komisijos rekomendacijomis) ir ES bei tarptautiniai įsipareigojimai.

1.2 Daugiašalės tarptautinės konvencijos

1961 m. Hagos konvencija dėl įstatymų, susijusių su testamentinės valios forma, kolizijos.

1980 m. Romos konvencija dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės (sutarčių, sudarytų nuo 2009 m. gruodžio 17 d. atžvilgiu pakeista reglamentu „Roma I“).

1985 m. liepos 1 d. Hagos konvencija dėl patikai ir jos pripažinimui taikytinos teisės.

1.3 Pagrindinės dvišalės konvencijos

Neturime jokių duomenų apie Jungtinės Karalystės pasirašytas dvišales konvencijas, kuriose pateikiamos nuostatos dėl taikytinos teisės pasirinkimo.

Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, nors pagal 1980 m. Romos konvenciją ir Hagos konvenciją valstybei leidžiama „vidaus“ kolizijos atveju (pavyzdžiui, jeigu iškyla Anglijos bei Velso ir Škotijos teisės kolizija) taikyti kurią nors kitą teisės sistemą, Jungtinė Karalystė nusprendė šia galimybe nesinaudoti. Taigi įvairių Jungtinės Karalystės jurisdikcijų kolizijos arba tarptautinės teisės kolizijos atvejais taikomos Romos konvencijos (sutartims,

kurios įsigaliojo iki 2009 m. gruodžio 17 d.) ir Hagos konvencijos nuostatos.

2 Kolizinių normų taikymas

2.1 Teisėjo pareiga savo iniciatyva taikyti kolizines normas

Užsienio (t. y. ne Škotijos) teisė Škotijos teismuose yra taikoma tik tada, jeigu ji turi būti taikoma pagal nacionalines normas dėl teisės kolizijos ir jeigu šalis, norinti ja remtis, to prašo ir tai įrodo. Ši norma yra susijusi su įrodymais ir procedūra, tad jai ES teisės aktai jos nepanaikina.

2.2 Atgaliniai nukreipimai ir nukreipimai į trečiosios valstybės teisę (renvoi)

Teisės nukreipimas (*renvoi*) – tai procesas, kuriuo bylą nagrinėjantis teismas iškilus teisės kolizijai taiko užsienio teisę. Tai gali būti aktualu įvairiose teisės srityse, pavyzdžiui, paveldėjimo ir šeimos teisės srityse, nors Škotijos teismų praktikos, susijusios su teisės nukreipimu, nėra daug. Atitinkamuose ES reglamentuose (pvz., „Roma I“ ir „Roma II“) nenumatyta *renvoi* taikymas ir tokio pat požiūrio buvo laikomasi 1995 m. Tarptautinės privatinės teisės akte (įvairios nuostatos) dėl civilinės teisės pažeidimo (delikto).

2.3 Siejamojo veiksnio pasikeitimas

Šis klausimas paprastai būtų sprendžiamas nurodant konkretų laiką, kuriuo taikomas siejamasis veiksnys. Teisės į kilnojamuosius daiktus perdavimo atveju būtų taikoma vietos, kurioje kilnojamieji daiktai buvo įvykio, per kurį teisė tariamai buvo perleista, teisė.

2.4 Įprasto kolizinių normų taikymo išimtys

Škotijos teismai gali atsisakyti taikyti užsienio teisę, kuri kitu atveju būtų taikoma remiantis tuo, kad ji prieštarauja Škotijos viešajai politikai. Nors terminas „tarptautinė viešoji politika“ šiomis aplinkybėmis neturėtų būti vartojamas, frazė „prieštarauja Škotijos viešajai politikai“ reiškia, kad atitinkama teisė laikoma nepriimtina net ir tuo atveju, jei ta byla yra tarptautinio pobūdžio ir Škotijos teisė vargu ar jai būtų taikoma. Škotijos viešoji politika kartais kildinama iš tarptautinių priemonių arba normų, pvz., Europos žmogaus teisių konvencijos.

Be to, reglamentuose „Roma I“ ir „Roma II“ dabar nustatyta, kad taikomos viršesnės privalomos teismo taisyklės, nepaisant teisės, kuri kitu atveju būtų taikoma sutarčiai. Škotijos teisėje nėra daug tokių taisyklių, o esamos taisyklės iš esmės galima rasti visoje Jungtinėje Karalystėje galiojančiuose įstatymuose. Tai, pavyzdžiui, yra galimybių įvykdyti investicinius susitarimus, kuriuos sudarė įgaliojimų neturintys asmenys arba kurie buvo sudaryti jiems tarpininkaujant, arba nusiuntus neteisėtą pranešimą vartotojui nebuvimas pagal 2000 m. Finansinių paslaugų ir rinkų įstatymo 26 ir 30 straipsnius.

2.5 Užsienio teisės nustatymas

Užsienio teisės turinio nustatymas yra fakto klausimas, todėl įrodymus iš esmės turi pateikti šalys, o teisėjas privalo prieiti prie išvadų remdamasis šių įrodymų analize. Teisėjas negali nepriklausomai tirti ir taikyti užsienio teisės. Jeigu įrodymai prieštarauja vienas kitam, teisėjas privalo nuspręsti, kurios šalies pozicija yra labiau įtikinama, ir šiuo tikslu gali nagrinėti užsienio įstatymus bei bylas, kurie jam perduoti kaip įrodymai.

Vienintelė taisyklė, pagal kurią užsienio teisė yra fakto klausimas, išimtis galioja tuomet, kai Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas nagrinėja vienos Jungtinės Karalystės dalies skundą. Tuomet jis gali taikyti bet kurios kitos Jungtinės Karalystės jurisdikcijos teisę, nepaisant to, kad tos teisės turinys nebuvo įrodytas pateikiant įrodymus. Taip yra todėl, kad Aukščiausiajame Teisme dirba visų Jungtinės Karalystės jurisdikcijų atstovai, kurie yra pakankamai kvalifikuoti, kad taikytų bet kurios iš šių jurisdikcijų teisę.

Jeigu reikalaujama įrodyti užsienio teisę, tai paprastai daroma pateikiant eksperto įrodymus. Nepakanka paprasčiausiai pateikti tekstą, pvz., užsienio įstatymą, teismui, kuris nemanydamas esąs pakankamai kompetentingas aiškinti arba taikyti užsienio teisinę medžiagą neturėdamas asmens, turinčio tinkamų žinių apie tą sistemą, rekomendacijų. Eksperto įrodymus gali pateikti bet kuris asmuo, turintis tinkamų žinių arba patirties, net jeigu jis nėra kitos šalies praktikuojantis teisininkas. Pavyzdžiui, galima pasinaudoti mokslininkų paslaugomis.

Apskritai tais atvejais, kai šalys nesutaria dėl užsienio teisės turinio, jį turės įrodyti ekspertai pateikdami žodinius

įrodymus. Tokiu atveju jie gali remtis dokumentine medžiaga, kurią galima pateikti teismui. Jeigu nėra jokio ginčo, šalys paprasčiausiai gali sugebėti susitarti arba pateikti rašytine priesaika patvirtintus įrodymus.

Galioja prezumpcija, kad užsienio teisė yra tokia pat kaip ir Škotijos teisė. Akivaizdu, kad šią prezumpciją galima paneigti pateikiant įrodymus, kuriais įtikinamai patvirtinamas (kitoks) užsienio teisės turinys.

3 Kolizinės normos

3.1 Sutartinės prievolės ir teisiniai veiksmai

Tais atvejais, kurie yra susiję su sutartinėmis prievolėmis komercinėse bylose, kuriose kyla įstatymų kolizija, tiesiogiai taikomas reglamentas „Roma I“ (Reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės). Visuotinio principas reiškia, kad bet kokia reglamente „Roma I“ nurodyta teisė taikoma nepaisant to, ar tai yra ES valstybės narės teisė.

Reglamentas „Roma I“ netaikomas su įrodymais arba procedūra susijusiems klausimams, kurie toliau reglamentuojami pagal teismo teisę. Išimtimis laikomos taisyklės, kuriomis nustatoma prievolė įrodyti. Reglamente „Roma I“ nurodyta, kad su prievole įrodyti susiję klausimai sprendžiami pagal teisę, kuria reglamentuojamos sutartinės prievolės pagal reglamentą. Senaties terminų aiškinimas, prievolės vykdymo ir pažeidimo pasekmės, be kita ko, reglamentuojamos pagal taikytiną teisę, kuri nustatoma remiantis reglamentu.

Toliau išvardijamos pagrindinės reglamente „Roma I“ nustatytos taisyklės. Jeigu šalys aiškiai pasirinko teisę arba pasirinktą teisę galima aiškiai nustatyti remiantis sutarties sąlygomis arba bylos aplinkybėmis, taikoma ta teisė.

Laisvei pasirinkti teisę taikomi apribojimai. Reglamento „Roma I“ 3 straipsnyje nustatyta, kad tais atvejais, kai teisė pasirenkama, tačiau visi kiti „situacijai svarbūs elementai“ yra kitoje šalyje, pasirinkta teisė nenustos galioti tų šalies teisės nuostatų, nuo kurių negalima nukrypti sudarant sutartį, atžvilgiu. 9 straipsnyje nustatyta, kad turėtų būti taikomos viršesnės privalomos šalies nuostatos, net jeigu šalys nepasinaudojo teise pasirinkti teisę. Be to, vartojimo ir darbo sutarčių atveju pasirinkta teisė paprastai nebus panaikinta vartotojo arba darbuotojo apsauga, kuri nustatyta sistemos, kuri būtų taikoma nepasirinkus teisės, privalomose taisyklėse.

Tais atvejais, kai teisė nėra aiškiai pasirinkta arba tokios teisės negalima aiškiai nustatyti, reglamento „Roma I“ 4 straipsnyje nustatytos papildomos taisyklės, pagal kurias nustatoma reglamentuojanti teisė, kuri dažnai yra siejama su šalies, nesumokančios už produktą arba paslaugą (pvz., pardavėjas prekių pirkimo-pardavimo sutarties atveju, banko paskolos kreditorius arba laiduotojas garantijos sutarties atveju), įprastine gyvenamąja vieta. Šią prezumpciją galima paneigti valstybės, su kuria sutartis yra akivaizdžiai glaudžiau susijusi, naudai. Su Romos konvencija, kuri išlieka aktuali aiškinant reglamentą „Roma I“, susijusioje teismų praktikoje patvirtinama, kad, siekiant paneigti prezumpciją, turi būti aiškiai matyti, kad vyraujantys veiksniai yra kitos valstybės naudai. Dauguma teisėjų svarbioje Škotijos byloje *Caledonia Subsea prieš Microperi SA* taip pat aiškino ir teigė, kad prezumpcija turėtų būti paneigiama tik jeigu, atsižvelgiant į išimtinės bylos aplinkybes, būdingo sutarties vykdytojo įprastinė gyvenamoji vieta neturėjo realios reikšmės.

3.2 Nesutartinės prievolės

Reglamentas „Roma II“ (Reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinės prievolės taikytinos teisės) taikomas nesutartinės prievolės civilinėse ir komercinėse bylose, kuriose kyla įstatymų kolizija. Tam, kad reglamente nustatytos taisyklės būtų taikomos, turi būti padaryta žala arba turi būti tokios žalos tikimybė. Žala apibūdinama kaip apimanti bet kokią „pasekmę“, kylančią dėl civilinės teisės pažeidimo (delikto), nepagrįsto praturtėjimo, *negotiorum gestio* (nesutartinė prievolė, atsirandanti dėl atlikto veiksmo neturint tinkamų įgaliojimų, susijusio su kito asmens reikalų tvarkymu) arba *culpa in contrahendo* (nesutartinė prievolė, atsirandanti dėl susitarimų iki sutarties sudarymo). Reglamentas „Roma II“, be kita ko, netaikomas šmeižto byloms arba lygiavėriam pagal užsienio teisę pareikštam reikalavimui.

Pagal reglamentą „Roma II“ nustatytą deliktams taikomą bendrąją taisyklę taikoma šalies, kurioje atsirado žala, teisė. Specialiosiose normose yra nustatyta teisė, taikytina tam tikro pobūdžio nesutartinės prievolės, įskaitant atsakomybę už gaminius, nesąžiningai konkurencijai, žalai aplinkai ir intelektualinės nuosavybės teisių pažeidimui. Reglamente taip pat nustatytos taisyklės, susijusios su nepagrįstu praturtėjimu, *negotiorum gestio* ir *culpa in contrahendo*. Pagal reglamentą šalims leidžiama tam tikromis aplinkybėmis pasirinkti taikytiną teisę. Tačiau reglamente nustatyti apribojimai taikomi tais atvejais, kai, taikant reglamento taisykles, vengiama taikyti

teismo vidaus teisės taisyklės arba vengiama taikyti šalies, išskyrus pasirinktą šalį, taisyklės, kai visi su situacija susiję elementai įvykio, dėl kurio atsirado žala, metu buvo toje šalyje.

Škotijoje pasitaiko atvejų, kai reglamentas „Roma II“ netaikomas, t. y. atvejų, kai taikomas 1995 m. Tarptautinės privatinės teisės įstatymas (įvairios nuostatos) arba bendroji teisė.

3.3 Asmens statusas ir su civiliniu statusu (vardu ir pavarde, gyvenamąja vieta ir teisnumu bei veiksnumu) susiję jo aspektai

Nuolatinė gyvenamoji vieta

Škotijoje neteisėto gyventojo statusas buvo panaikintas 2006 m. (Škotijos) Šeimos įstatymo 21 straipsniu. Todėl 2006 m. įstatymo 22 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad tais atvejais, kai a) jaunesnio nei 16 metų vaiko tėvai nuolat gyvena toje pačioje šalyje ir b) vaikas gyvena su tėvu (motina) arba name (namuose) su abiem tėvais, laikoma, kad jis nuolat gyvena toje pačioje šalyje kaip ir jo tėvai. Kitais atvejais 22 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad vaikas nuolat gyvena šalyje, su kuria jis atitinkamu metu turi glaudžiausią ryšį.

Jei vaikas yra vyresnis nei 16 metų, laikoma, kad jis nuolat gyvena ankstesnėje nuolatinėje gyvenamojoje vietoje, išskyrus atvejus, kai jis pats pasirenka nuolatinę gyvenamąją vietą. Siekiant patvirtinti nuolatinę gyvenamąją vietą, būtina, kad asmuo faktiškai persikeltų į naują šalį, kurioje jis nori gyventi, be to, jis privalo parodyti ketinimą nebegyventi savo ankstesnėje nuolatinėje gyvenamojoje vietoje ir nuolat gyventi naujoje šalyje. Jeigu pasirinkta nuolatinė gyvenamoji vieta apleidžiama, kilmės nuolatinė gyvenamoji vieta bus naudojama sprendžiant visus klausimus ir tai bus daroma iki to laiko, kai bus galima apsigyventi pasirinktoje nuolatinėje gyvenamojoje vietoje.

Susituokusių asmenų nuolatinė gyvenamoji vieta dabar vertinama nepriklausomai nuo kito sutuoktinio nuolatinės gyvenamosios vietos.

1973 m. Nuolatinės gyvenamosios vietos ir santuokos bylų įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, kad susituokusi moteris turi tokias pat teises, susijusias su nuolatinė gyvenamąja vieta, kaip ir bet kuris kitas asmuo. Tačiau jeigu moteris susituokė anksčiau, nei buvo priimtas 1973 m. įstatymas (ir taip įgijo vyro nuolatinę gyvenamąją vietą pagal senąjį įstatymą), ji išlaiko tą nuolatinę gyvenamąją vietą, išskyrus atvejus, kai ją apleidžia arba įgyja naują pasirinktą nuolatinę gyvenamąją vietą.

Vardas ir pavardė

Teisė suteikti vaikui vardą ir pavardę yra sudedamoji tėvų pareigų ir teisių dalis. Kilus bet kokiam ginčui, pagal 1995 m. (Škotijos) Tėvų pareigų ir teisių įstatymo 11 straipsnį reikalaujama, kad teismas visų pirma atsižvelgtų į vaiko gerovę.

Suaugusieji paprastai Škotijoje turi teisę vadinti save bet koku vardu, jeigu nėra ketinimo sukčiauti. Bet kuris vyresnis nei 16 metų asmuo, kuris gimė Škotijoje arba kuris Škotijoje buvo teisėtai įvaikintas, gali kreiptis į Škotijos nacionalinį registrų centrą prašydamas pakeisti vardą ar pavardę. Tačiau šia paslauga neprivaloma naudotis. Daugiau informacijos apie vardo ir pavardės keitimą galima rasti [Škotijos nacionalinių registrų svetainėje](#).

Sutartinis veiksnumas

Sutartinis, testamentinis ir pan. veiksnumas reglamentuojamas skirtingais įstatymais ir tai priklauso nuo situacijos, kurioje kyla klausimas dėl veiksnumo. 1991 m. (Škotijos) Veiksnumo atsiradimo amžiaus įstatymas tam tikromis aplinkybėmis yra svarbus. Pagal 1991 m. (Škotijos) Veiksnumo atsiradimo amžiaus įstatymą vyresnis nei 16 metų asmuo turi veiksnumą sudaryti bet kokią sandorį. Jaunesnis asmuo veiksnumą turi tam tikromis aplinkybėmis, kurios išdėstytos įstatyme.

3.4 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas, įskaitant įvaikinimą

Pagal Škotijos teisę tėvams (ir tam tikriems kitiems asmenims, kurie turi veiksnumą rūpintis vaiku) suteikiamos tėvų teisės ir pareigos. Su tėvų teisėmis ir pareigomis susijusi nuostata įtvirtinta 1995 m. (Škotijos) Vaikų įstatyme. Škotijos teisė bus taikoma visais atvejais, kai Škotijos teismai turi jurisdikciją atsižvelgiant į 1996 m.

Hagos konvencijos ir reglamento „Briuselis IIa“ nuostatas. Įvaikinimo klausimai Škotijos teisėje nustatomi pagal 2007 m. (Škotijos) Įvaikinimo ir vaikų įstatymą.

3.5 Santuoka, nesusituokusios poros (sugyventiniai), partnerystė, santuokos nutraukimas, gyvenimo skyrium patvirtinimas, išlaikymo prievolės

Santuoka Škotijoje galioja tik jeigu įvykdomi tam tikri reikalavimai. Abi santuoką sudarančios šalys turi būti laisvos, turėti visišką veiksnumą ir visapusiškai sutikti sudaryti santuoką.

Pagal 2006 m. (Škotijos) Šeimos įstatymo 38 straipsnio 1 dalį taip pat reikalaujama, kad santuoka turi atitikti oficialius reikalavimus, kurie yra būtini atsižvelgiant į santuokos sudarymo vietos teisę. Tai reiškia santuokos sudarymo reikalavimų laikymąsi, pvz., ar būtina naudoti konkrečias frazes, ar santuoka turi vykti konkrečioje vietoje, ar santuoką galima sudaryti per tarpininką.

Klausimas, ar santuoką sudarantis asmuo turėjo veiksnumą sudaryti santuoką ir visapusiškai sutiko su santuoka, nustatomas pagal vietos, kurioje iš karto prieš santuoką nuolat gyveno tas asmuo, teisę (2006 m. įstatymo 38 straipsnio 2 dalis). Škotijoje amžius, nuo kurio atsiranda veiksnumas sudaryti santuoką, yra 16 metų. Kalbant apie sutikimą, pažymėtina, kad turi būti tikras ir rimtas abiejų šalių sutikimas sudaryti santuoką.

2014 m. priėmus (Škotijos) Santuokos ir civilinės partnerystės įstatymą, dabar Škotijoje pripažįstama tos pačios lyties asmenų santuoka. Tai apima tos pačios lyties asmenų santuoką, sudarytą tiek Škotijoje, tiek užsienyje.

Jeigu santuokai sudaryti teisinių kliūčių nėra, ją Škotijoje gali sudaryti bet kuris asmuo. Škotijoje poroms, kurios šioje šalyje nori sudaryti santuoką, netaikomas su gyvenamąja vieta susijęs reikalavimas, nors asmenims, kurie nėra ES valstybių narių piliečiai, gali būti reikalingas imigracijos leidimas.

Civilinė partnerystė ir tos pačios lyties asmenų santuoka

Škotijos teisėje pagal 2004 m. Civilinės partnerystės įstatymą taip pat pripažįstama civilinė partnerystė. 2004 m. įstatymo 85 straipsnyje nustatyta, kad civilinė partnerystė sudaroma, kai du tos pačios lyties asmenys, dalyvaujant dviem 16 metų ir vyresniems liudytojams ir įgaliotam metrikacijos pareigūnui (būtinai visų šių asmenų dalyvavimas), pasirašo išsamią civilinės partnerystės sutartį.

2004 m. įstatyme taip pat įtvirtinta konkreti nuostata dėl civilinių partnerysčių, sudarytų už Jungtinės Karalystės ribų. Užsienyje sudaryta tos pačios lyties asmenų sąjunga, kuri buvo teisėtai sudaryta už Jungtinės Karalystės ribų, Škotijoje bus laikoma civiline partneryste, jeigu ji atitinka 2004 m. įstatyme nustatytus kriterijus.

Gyvenimas kartu

Škotijoje galioja bendra taisyklė, pagal kurią tuo atveju, jeigu pora gyvena kartu tarsi būtų susituokusi, dėl jų bendro gyvenimo atsiras tam tikros teisės ir pareigos. 2006 m. (Škotijos) Šeimos įstatyme yra nuostata dėl kartu gyvenančių porų teisių (kuri vienodai taikoma tos pačios ir skirtingos lyties poroms). Pavyzdžiui, 26 straipsnyje nustatytos teisės į tam tikrus namų ūkio daiktus; 27 straipsnyje pateikta nuoroda į teises į tam tikras pinigų sumas ir turtą; 28 straipsnyje įtvirtinta nuostata dėl finansinės paramos separacijos atveju; 29 straipsnyje numatyta finansinė parama, teikiama tais atvejais, kai vienas iš kartu gyvenančių asmenų miršta nepalikęs testamentu, o 30 straipsnyje pateikta nuostata dėl civilinės apsaugos nutarčių, kuriomis užtikrinama apsauga nuo smurto.

Santuokos nutraukimas ir separacija

Dėl santuokos nutraukimo ir separacijos atvejų pažymėtina, kad Jungtinės Karalystės teisės aktuose (t. y. 1973 m. Nuolatinės gyvenamosios vietos ir santuokos bylų įstatyme ir 2004 m. Civilinės partnerystės įstatyme) yra nuostata, pagal kurią nustatoma, kokiais atvejais Škotijos teismai turi jurisdikciją santuokos nutraukimo ir santuokos pabaigos bylose. Daugiau informacijos galima rasti [Škotijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų](#) svetainėje.

Išlaikymas

Dėl išlaikymo pažymėtina, kad Darbo ir pensijų departamentas valdo [vaiko išlaikymo tarnybą](#), kuri veikia visoje Didžiojoje Britanijoje.

Škotijoje 1985 m. (Škotijos) Šeimos įstatyme taip pat įtvirtinta nuostata dėl prievolės mokėti alimentus šeimos nariams, pvz., sutuoktiniams ir vaikams. Prievolė mokėti alimentus reiškia pareigą teikti tinkamą paramą atsižvelgiant į aplinkybes.

3.6 Sutuoktinių turto teisinis režimas

Škotijoje galioja teisinė sistema dėl finansinės paramos santuokos nutraukimo arba civilinės partnerystės pabaigos atveju. Škotijos įstatymuose nustatyti tam tikri principai, kurių būtina paisyti priimant sprendimą dėl finansinės paramos ir sutuoktinių turto padalijimo, ir šie principai įtvirtinti 1985 m. (Škotijos) Šeimos įstatyme.

Škotijos teisėje galioja pagrindinė taisyklė, kad grynoji sutuoktinių turto vertė turėtų būti sąžiningai padalyta šalims, išskyrus atvejus, kai yra priežasčių, dėl kurių turtas neturėtų būti padalijamas sąžiningai ir lygiomis dalimis. Sutuoktinių nuosavybė apibrėžiama kaip visas santuoką arba civilinę partnerystę sudariusioms šalims priklausantis turtas, kurį jos įgijo prieš santuoką arba civilinę partnerystę arba jos metu. 1985 m. įstatymo 9 straipsnyje nustatyti principai, kurių reikėtų paisyti priimant bet kokią nutartį dėl finansinės paramos santuokos nutraukimo arba civilinės partnerystės pabaigos atveju ir kurie turėtų padėti nuspręsti, ar sutuoktinių turtą šalims reikėtų padalyti lygiomis dalimis arba ar vienam sutuoktiniui arba civiliniam partneriui reikėtų atiduoti didesnę dalį nei kitam.

3.7 Testamentai ir paveldėjimas

Palikimo be testamento atvejais (t. y. kai nėra jokio testamento) testatoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta mirties dieną yra svarbi aplinkybė paveldinti kilnojamąjį turtą, o turto buvimo vietos šalies teisė yra svarbi paveldinti nekilnojamąjį turtą. Tos pačios taisyklės taikomos sprendžiant su „teisėtomis teisėmis“ (t. y. tam tikrų šeimos narių teisės gauti dalį mirusiojo palikimo, kurių negalima panaikinti įstatymu) susijusius klausimus. Teisėtų teisių turi būti paisoma paveldinti be testamento ir paveldinti pagal testamentą. Pažymėtina, kad dabar pagal Škotijos teisę teisėtos teisės nustatytos tik kilnojamajam turtui, todėl jomis galima pasinaudoti tik jeigu Škotijoje mirusysis turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą. Bylose dėl testamentų testatoriaus testamentinis veiksnumas reglamentuojamas pagal jo nuolatinės gyvenamosios vietos mirties dieną teisę tiek, kiek tai susiję su kilnojamuoju turtu, ir pagal turto buvimo vietos šalį tiek, kiek tai susiję su nekilnojamuoju turtu.

Pagal 1963 m. Testamentų įstatymą laikoma, kad sudarytas testamentas galioja („oficialiai galioja“) (pvz., sudarytas teisinga forma, dalyvavo tinkamas skaičius liudytojų), jeigu jis atitinka bet kurį iš toliau išvardytų vidaus teisės sistemų: vietos, kurioje testamentas buvo įvykdytas (pasirašytas dalyvaujant liudytojams), teisę; testatoriaus nuolatinės, įprastinės gyvenamosios vietos arba pilietybės testamento sudarymo metu, teisę; testatoriaus nuolatinės, įprastinės gyvenamosios vietos arba pilietybės mirties metu, teisę. Jis taip pat oficialiai galios nekilnojamojo turto atžvilgiu, jeigu atitiks turto buvimo vietos šalies teisę.

Testamento nuostatos, susijusios su kilnojamuoju turtu, galioja ir yra vykdytinos („iš esmės galioja“) (pvz., pagal testamentą galima teisėtai perduoti palikimo dalis), jeigu jis atitinka testatoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos mirties metu teisę. Su nekilnojamuoju turtu susijęs testamentas iš esmės galioja, jeigu atitinka turto buvimo vietos šalies mirties dieną teisę.

Testamentas aiškinamas pagal testatoriaus pasirinktą teisę, kuri gali būti nurodyta aiškiai arba numanoma atsižvelgiant į testamente vartojamą kalbą. Kitu atveju daroma prielaida, kad tai yra testatoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos testamento dėl kilnojamojo turto sudarymo metu teisė. Ši taisyklė tikriausiai taip pat taikoma nekilnojamajam turtui. Išimtiniais atvejais, kai testamente teisė aiškiai nenurodyta, taikoma nuolatinės gyvenamosios vietos mirties metu teisė.

Pažymėtina, kad 1963 m. įstatymo 4 straipsnyje nustatyta:

„Testamento aiškinimui įtakos neturi bet kokie testatoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos pasikeitimai sudarius testamentą.“

Esminio tariamo testamento panaikinimo galiojimo klausimas sprendžiamas pagal testatoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos tariamo testamento panaikinimo dėl kilnojamojo turto atžvilgiu datą teisę ir nekilnojamojo turto buvimo vietos teisę, kai panaikinimas darytų poveikį nekilnojamajam turtui. Testamentas, kuriuo siekiama panaikinti ankstesnį galiojantį testamentą arba ankstesnio galiojančio testamento nuostatą, laikomas oficialiai galiojančiu, jeigu ankstesnį testamentą panaikinant testamentas atitinka bet kurios šalies teisę, pagal kurią

panaikintas testamentas arba nuostata būtų laikoma tinkamai nustatyta.

3.8 Nekilnojamasis turtas

Turto priskyrimo kilnojamajam arba nekilnojamajam turtui klausimas sprendžiamas pagal turto buvimo vietos teisę.

Nekilnojamojo turto atveju taikytina teisė yra turto buvimo vietos teisė. Šis principas taikomas sprendžiant visus sandorio klausimus, įskaitant klausimus dėl veiksnio, formalumų ir turinio galiojimo. Tarp žemės arba kito nekilnojamojo turto perdavimo ir sutarties, pagal kurią reglamentuojamos to perdavimo šalių teisės ir atsakomybė, yra skirtumų; pastaroji reglamentuojama pagal kitokias taikytinas teisės taisykles (visų pirma pagal reglamentą „Roma I“).

Materialaus kilnojamojo turto atveju taikytina teisė yra turto buvimo vietos tuo metu, kai įvyko įvykis, susijęs su teise į tą turtą, teisė. Teisė į materialųjį kilnojamąjį turtą, įgytą pagal šią bendrąją taisyklę, paprastai Škotijoje bus pripažinta kaip galiojanti. Sutartiniai klausimai, žinoma, reglamentuojami pagal reglamentą „Roma I“.

3.9 Bankrotas

Jungtinė Karalystė yra Tarybos reglamento Nr. 1346/2000 dėl nemokumo procedūrų šalis. Šiame reglamente išdėstytos atitinkamos taisyklės taikomos tada, kai procese skolininko turtas visiškai arba iš dalies parduodamas ir paskiriamas likvidatorius ir kai skolininko pagrindinių interesų vieta yra kurioje nors ES valstybėje narėje (išskyrus Daniją). Jeigu Škotijos teismai turi jurisdikciją (taip bus tuo atveju, jeigu skolininko pagrindiniai interesai buvo Škotijoje, darant prielaidą, kad tai yra registruotos buveinės vieta), bus taikoma Škotijos teisė.

Jeigu byla nepatenka į Reglamento (EB) Nr. 1346/2000 taikymo sritį, Škotijos teisė bus taikoma tais atvejais, kai Škotijos teismai turi ir įgyvendina jurisdikciją.

 Paskutinis naujinimas: 07/06/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.